Lühike juhatus aeamõõtmiseſt.

(Lõpetus.)

Saksamaa ewangeliumi usulised riigid wõtsiwad Gregoriani aeaarwu parandamist wast aastal 1700 wasta, nõnda et päraſt 18. Weebruari üksteistkümme pääwa korraga mahakustutati, ja 19. Weebruari asemele 1. Märts kirjutati. Aga lihawete pühade arwamisel, mis Gregoriani kalender kuude arwu järel rehkendab, wõtsid ewangeliumi usulised tähetundjate (Astronomide) määramise wiisi prunguks. Et nüüd selleläbi paikades, kus ewangeliumi usu ja katoligi rahwas üheskoos elas, aga nende Kristuse ülestõusmise püha mite ühel aeal ei peetud, segadusi tuli, sellepäraſt tegi kuulus Preisi kuningas Wriidrik II. aastal 1775 seaduſt, et ewangeliumi usuline rahwas Katoligi usulistega lihawete pühade aega ühel wiisil pidid rehkendama: Lihawete pühad peawad üht wana seaduſt mööda, mis kiriku ülemad Nikäa linnas teinud, ikka päraſt kewadist pööripääwa ühel pühapääwal pühitsetud saama. Ja lihawete pühapääwaks peab se olema, mis päraſt kewadise pööripääwa esimese täiskuu järel tuleb. Juhtub nimetatud täiskuu ühe pühapääwa peale, siis ei tohita teda mite lihawete täiskuuks ehk lihawete raeaks panna, waid lihawete pühitsetakse wast nädal hiljemine.

Aga weel sellegi kirju rehnungiga ei saada igakord läbi, waid lihawete pühade aeg wõib wiimaks kaa sellepäraſt muutmist leida, kui ta Juudarahwa Pasapühadega koku juhtub.

Ruumi kitsuse päraſt pidime minewal aastal kolm pääwa enne jõulut jutu lõpetama, mis meile tagajärel mitmelt poolt laia laitust kaela peale toonud. „Miks-päraſt“ — küsiwad mõned — „raiskate aega ja ruumi tühja asjadega, mis meie lugeda ega kuulda ei taha? Teie lorisete koolidest, talumaade ostmisest, majapidamisest ja sarnasteſt, kellega kalendril midagi tegemist ei ole, sest kes talukohta endale osta himustab, se saab teie juhatamiseta läbi, nõnda kui meie koolisi igale poole wõiksime asutada, kui tahaksime, ehk nende puudust leiaksime. Meil on palju ligemaid tallitusi kui neid, esimesi peame warem korrale toimetama, päraſt jääb koolide asutamiseks ika aega weel küllalt. Ütelge ise, kas kool täidab kõhtu, annab riideid selga, ehk kosutab rahakoti? Tema ei toimeta neist kolmest ühteainust, waid kulutab wanemaid pealegi, kes oma lapsi koolis lasewad wedeleda, senni kui nemad kodu tarbliku tööd wõiksiwad teha. Meie igapääwane majapidamine ja põldude harimine on meile isa isade põlwest juba tutawad, meie oskame neist enam kui teiesuguſed, kes ehk weel ial kät adra ega wikati külge ei ole pannud. Jutustagem parem säherdusi asju, mis igaüks rõõmuga loeks ja kuuleks.“ Teised lükawad meile süüks, et mõisnikude poolt peame seisma ja selleläbi rahwa õnne ja tulu silmast kautama. — Kolmas jagu kisendab: „Else tõutatud pulmapidu ei kingi meie teile tänawu, teie tahtsite neist pikemalt kõneleda ja peate oma tõutust täitma!

Eesti-rahwa Kasuline Kalender 1869, lk. 18